Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
DEAN SPIELMANN
prednesené 13. februára 2025 [1]

Vec C-743/24 [Alchaster II] [i]

Minister for Justice and Equality
proti
MA

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na druhej strane – Justičná spolupráca v trestných veciach – Zatýkací rozkaz – Odovzdávanie osôb – Nepriaznivá zmena systému podmienečného prepustenia vo vydávajúcom štáte – Riziko porušenia základného práva – Článok 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie – Zásada zákonnosti trestných činov a trestov“

I. Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko), predstavuje prvý prípad, keď má Súdny dvor preskúmať rozsah zákazu retroaktivity trestu podľa článku 49 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), a preto budem priamo vychádzať z významného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“ alebo „súd v Štrasburgu“), teda veci Del Río Prada v. Španielsko [2]. Kľúčová pasáž tohto rozsudku znie takto:

„… opatrenia prijaté zákonodarcom, správnymi orgánmi alebo súdmi po uložení právoplatného trestu alebo počas výkonu trestu môžu viesť k novému vymedzeniu alebo zmene rozsahu ‚trestu‘ uloženého súdom prvého stupňa. Ak sa tak stane, Súd sa domnieva, že dotknuté opatrenia by mali patriť do rozsahu zákazu retroaktívneho uplatňovania trestov zakotveného v [článku 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len ‚EDĽP‘), podpísaného v Ríme 4. novembra 1950]. V opačnom prípade by štáty mohli – napríklad zmenou zákona alebo novým výkladom stanovených predpisov – prijať opatrenia, ktorými by sa spätne nanovo vymedzil rozsah uloženého trestu v neprospech odsúdeného, hoci ten si takýto vývoj v čase spáchania trestného činu alebo uloženia trestu nemohol predstaviť. Za takýchto podmienok by bol [článok 7 ods. 1 EDĽP] zbavený akéhokoľvek potrebného účinku pre odsúdené osoby, ktorých

[1] Jazyk prednesu: angličtina.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[2] Pozri rozsudok ESĽP, 21. októbra 2013, Del Río Prada v. Španielsko (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, bod 89, ďalej len „rozsudok Del Río Prada v. Španielsko“).

rozsah trestu bol zmenený *ex post facto* v ich neprospech. Súd poukazuje, že sa musí rozlišovať medzi takýmito zmenami a zmenami spôsobu výkonu trestu, ktoré nepatria do pôsobnosti [článku 7 ods. 1 EDĽP].“ [3]

2. Tento citát jasne a stručne ukazuje, že môže byť ťažké odlíšiť uloženie trestu od jeho výkonu. To platí najmä v prípade prijatia nového súboru pravidiel, ktoré sa údajne týkajú výkonu trestu, ktorý v podstate spočíva v tom, že jednotlivec je zbavený slobody na dlhší čas, ako by to bolo podľa predchádzajúcich pravidiel.

3. V prejednávanom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Supreme Court (Najvyšší súd), sa tieto ťažkosti s vymedzovaním rozsahu ďalej odhaľujú. Je ďalším dôkazom toho, že hoci je článok 7 EDĽP „pravidlom jednoduchej spravodlivosti, pravidlom, ktorému by rozumelo každé dieťa“ [4], ako to výstižne opísal zosnulý lord Bingham, je zložitejšie uplatniť takéto pravidlo na konkrétny súbor okolností.

4. V týchto návrhoch ukážem, že nie je jednoduché určiť hranicu medzi uložením a výkonom trestu a že si to vyžaduje dôkladné preskúmanie príslušných vnútroštátnych právnych predpisov v každom jednotlivom prípade.

II. Právny rámec

A. EDĽP

5. Článok 7 EDĽP má názov „Uloženie trestu výlučne na základe zákona“. Jeho prvý odsek znie takto:

„Nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.“

B. Právo Únie

6. Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej (ďalej len „dohoda o obchode a spolupráci“) [5] je dohodou o pridružení na základe článku 217 ZFEÚ [6] a článku 101 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú

[3] Pozri rozsudok Del Río Prada v. Španielsko (bod 89).

[4] Pozri tiež BINGHAM, T.: *The Rule of Law*. London: Penguin Books, 2011, s. 79.

[5] Ú. v. EÚ L 149, 2021, s. 10.

[6] Rozhodnutie Rady (EÚ) 2021/689 z 29. apríla 2021 o uzavretí, v mene Únie, [dohody o obchode a spolupráci] a Dohody medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o bezpečnostných postupoch pri výmene a ochrane utajovaných skutočností (Ú. v. EÚ L 149, 2021, s. 2).

energiu[7]. Po počiatočnom predbežnom vykonávaní od 1. januára 2021[8] nadobudla platnosť 1. mája 2021 po jej ratifikácii Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom.[9] Dohoda o obchode a spolupráci sa skladá zo siedmich častí.[10]

7. Článok 5 dohody o obchode a spolupráci s názvom „Práva súkromných osôb“, ktorý sa nachádza v prvej časti[11] hlave II[12] dohody o obchode a spolupráci a znie takto:

„1. Bez toho, aby bol dotknutý článok SSC.67 Protokolu o koordinácii v oblasti sociálneho zabezpečenia, a s výnimkou, pokiaľ ide o Úniu, tretej časti tejto dohody, nemožno žiadne ustanovenia tejto dohody ani žiadnej doplnkovej dohody vykladať tak, že sa nimi osobám udeľujú iné práva alebo ukladajú iné povinnosti, než sú práva a povinnosti vytvorené medzi zmluvnými stranami podľa medzinárodného práva verejného, a nemožno ich vykladať ani tak, že sa nimi umožňuje, aby sa na túto dohodu alebo akúkoľvek doplnkovú dohodu mohlo priamo odvolávať vo vnútroštátnych právnych systémoch zmluvných strán.

2. Zmluvná strana nesmie vo svojich právnych predpisoch stanoviť právo na podanie žaloby proti druhej zmluvnej strane z dôvodu, že druhá zmluvná strana konala v rozpore s touto dohodou alebo akoukoľvek doplnkovou dohodou.“

8. Tretia časť sa týka spolupráce v oblasti presadzovania práva a justičnej spolupráce v trestných veciach.

9. Článok 524 dohody o obchode a spolupráci v tretej časti hlave I[13] má názov „Ochrana ľudských práv a základných slobôd“ a je formulovaný takto:

„1. Spolupráca stanovená v tejto časti je založená na dlhodobom dodržiavaní demokracie, právneho štátu a ochrany základných práv a slobôd jednotlivcov zmluvnými stranami a členskými štátmi vrátane tých práv a slobôd, ktoré sú uvedené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v Európskom dohovore o ľudských právach, ako aj na dôležitosti dodržiavania práv a slobôd uvedených v uvedenom dohovore na vnútroštátnej úrovni.

2. Žiadne ustanovenie v tejto časti nemení povinnosť dodržiavať základné práva a právne zásady, ako sú vyjadrené najmä v Európskom dohovore o ľudských právach a v prípade Únie a jej členských štátov v [Charte].“

7 Rozhodnutie Rady (Euratom) 2020/2253 z 29. decembra 2020, ktorým sa schvaľuje, aby Európska komisia uzavrela Dohodu medzi vládou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu o spolupráci pri bezpečnom a mierovom využívaní jadrovej energie a aby Európska komisia v mene Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu uzavrela dohodu o obchode a spolupráci (Ú. v. EÚ L 444, 2020, s. 11).

8 Pozri článok 783 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci.

9 Pozri článok 783 ods. 1 dohody o obchode a spolupráci a oznámenie o nadobudnutí platnosti dohody o obchode a spolupráci a Dohody medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska o bezpečnostných postupoch pri výmene a ochrane utajovaných skutočností (Ú. v. EÚ L 149, 2021, s. 2560).

10 O spoločných a inštitucionálnych ustanoveniach (prvá časť), o obchode, doprave, rybárstve a iných dojednaniach (druhá časť), o spolupráci v oblasti presadzovania práva a justičnej spolupráci v trestných veciach (tretia časť), o tematickej spolupráci (štvrtá časť), o účasti na programoch Únie, správnom finančnom riadení a finančných ustanoveniach (piata časť), o urovnávaní sporov a horizontálnych ustanoveniach (šiesta časť) a o záverečných ustanoveniach (siedma časť).

11 Spoločné a inštitucionálne ustanovenia.

12 Zásady výkladu a vymedzenie pojmov.

13 Všeobecné ustanovenia.

10. V tretej časti hlave VII (články 596 až 632) s názvom „Odovzdávanie osôb“ sa stanovuje režim odovzdávania osôb medzi členskými štátmi a Spojeným kráľovstvom. Tieto ustanovenia dopĺňa príloha 43, v ktorej sa stanovujú informácie, ktoré má zatýkací rozkaz obsahovať. [14]

11. Článok 599 ods. 3 dohody o obchode a spolupráci má názov „Rozsah pôsobnosti“.

„S výhradou článku 600, článku 601 ods. 1 písm. b) až h) a článkov 602, 603 a 604 štát nesmie odmietnuť vykonanie zatýkacieho rozkazu vydaného v súvislosti s takýmto správaním, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody alebo ochranné opatrenie s hornou hranicou najmenej 12 mesiacov:

a) so správaním akejkoľvek osoby, ktorá sa podieľa na jednom alebo viacerých trestných činoch spáchaných skupinou osôb konajúcich so spoločným cieľom v oblasti terorizmu uvedených v článkoch 1 a 2 Európskeho dohovoru o potlačovaní terorizmu, ktorý bol podpísaný 27. januára 1977 v Štrasburgu, alebo v súvislosti s nedovoleným obchodovaním s omamnými a psychotropnými látkami, alebo sa podieľa na vražde, ťažkej ujme na zdraví, únose, obmedzovaní osobnej slobody, braní rukojemníkov alebo znásilnení, a to aj vtedy, ak sa táto osoba nepodieľa na samotnom uskutočňovaní trestného činu alebo trestných činov; takéto podieľanie sa musí byť úmyselné a s vedomím, že účasť prispieva k výsledku trestnej činnosti skupiny alebo

b) terorizm[om] v zmysle prílohy 45.“

12. V článku 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci [15] sa stanovuje, že „ak sú závažné dôvody domnievať sa, že existuje skutočné riziko v súvislosti s ochranou základných ľudských práv vyžiadanej osoby, vykonávajúci justičný orgán môže podľa potreby pred tým, ako rozhodne o vykonaní zatýkacieho rozkazu, požadovať ďalšie záruky, pokiaľ ide o zaobchádzanie s vyžiadanou osobou po jej odovzdaní“.

13. V článku 613 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci sa uvádza, že „ak vykonávajúci justičný orgán považuje informácie, ktoré mu poskytol vydávajúci štát, za nedostatočné na to, aby mohol o odovzdaní rozhodnúť, požiada, aby mu boli urýchlene poskytnuté potrebné dodatočné informácie, najmä so zreteľom na [článok]… 604…, a môže stanoviť lehotu na ich doručenie“.

III. Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

14. Sudca rozhodujúci na úrovni okresu na Magistrates’ Courts of Northern Ireland (Magistrátny súd Severného Írska, Spojené kráľovstvo) vydal 26. novembra 2021 na MA štyri zatykače týkajúce sa štyroch trestných činov súvisiacich s terorizmom, [16] ktoré boli údajne spáchané v období od 18. do 20. júla 2020. Za prvý z týchto trestných činov hrozí trest odňatia slobody až 10 rokov, kým zvyšné tri trestné činy môžu byť potrestané doživotným trestom.

[14] Podľa článku 778 ods. 2 písm. r) dohody o obchode a spolupráci tvorí príloha 43 neoddeliteľnú súčasť tretej časti hlavy VII. Pozri aj článok 606 dohody o obchode a spolupráci o obsahu a forme zatýkacieho rozkazu.

[15] Článok 604 dohody o obchode a spolupráci má názov „Záruky, ktoré poskytne vydávajúci štát v osobitných prípadoch“.

[16] Týmito štyrmi trestnými činmi sú (1) členstvo v zakázanej organizácii; (2) riadenie činnosti organizácie, ktorá sa podieľa na páchaní teroristických činov; (3) sprisahanie s cieľom riadiť činnosť organizácie, ktorá sa podieľa na páchaní teroristických činov, a (4) príprava na páchanie teroristických činov.

15. Rozsudkom z 24. októbra 2022 a uzneseniami z 24. októbra a zo 7. novembra 2022 High Court (Vyšší súd, Írsko) nariadil odovzdanie MA do Spojeného kráľovstva, pričom mu zamietol možnosť podať odvolanie na Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko).

16. Rozhodnutím zo 17. januára 2023 Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko) poskytol MA možnosť podať odvolanie proti danému rozsudku a uvedeným uzneseniam High Court (Vyšší súd).

17. MA tvrdí, že jeho odovzdanie do Spojeného kráľovstva je nezlučiteľné so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov.

18. Vnútroštátny súd uvádza, že ak by bol MA odovzdaný Spojenému kráľovstvu a odsúdený na trest odňatia slobody, jeho právo na podmienečné prepustenie by sa riadilo právnymi predpismi Spojeného kráľovstva prijatými po údajnom spáchaní trestných činov, v súvislosti s ktorými sa voči nemu vedie trestné konanie.

19. Keďže si vnútroštátny súd nebol istý, či je potrebné preskúmať, či existuje riziko porušenia článku 49 ods. 1 Charty, a ak áno, ako by mal vykonávajúci súdny orgán vykonať toto preskúmanie podľa dohody o obchode a spolupráci a Charty, rozhodol sa prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.

20. Vo svojom rozsudku Alchaster[17] Súdny dvor rozhodol, že článok 524 ods. 2 a článok 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci v spojení s článkom 49 ods. 1 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade, keď osoba, na ktorú bol vydaný zatýkací rozkaz na základe tejto dohody, tvrdí, že v prípade jej odovzdania do Spojeného kráľovstva hrozí porušenie článku 49 ods. 1 z dôvodu zmeny podmienok podmienečného prepustenia, ktorá je pre túto osobu nepriaznivá a došlo k nej po predpokladanom spáchaní trestného činu, za ktorý je táto osoba stíhaná, vykonávajúci súdny orgán musí pristúpiť k samostatnému posúdeniu existencie tohto rizika pred rozhodnutím o vykonaní tohto zatýkacieho rozkazu v situácii, keď tento súdny orgán už vylúčil riziko porušenia článku 7 EDĽP na základe záruk, ktoré vo všeobecnosti poskytuje Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o dodržiavanie EDĽP a možnosť tej istej osoby podať sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva. Na konci tohto preskúmania môže tento vykonávajúci súdny orgán odmietnuť vykonať zatýkací rozkaz len vtedy, ak má po vyžiadaní dodatočných informácií a záruk od vydávajúceho súdneho orgánu objektívne, spoľahlivé, presné a riadne aktualizované informácie, ktoré potvrdzujú, že existuje skutočné riziko zmeny samotného rozsahu trestu ukladaného v deň spáchania predmetného trestného činu, čo zahŕňa uloženie prísnejšieho trestu, než bol pôvodne ukladaný.

21. So zreteľom na tento rozsudok vnútroštátny súd požiadal podľa článku 613 ods. 2 dohody o obchode a spolupráci orgány Spojeného kráľovstva o poskytnutie ďalších informácií o právnych predpisoch Spojeného kráľovstva, ktoré by sa na MA vzťahovali v prípade, že by bol odsúdený za jeden alebo viacero trestných činov, za ktoré je stíhaný. Okresný sudca Magistrates' Courts of Northern Ireland (Magistrátny súd Severného Írska) odpovedal na túto žiadosť 17. septembra 2024.

22. V nadväznosti na túto odpoveď vnútroštátny súd potvrdzuje, že v čase spáchania trestných činov, o ktoré ide vo veci samej, ak bol uložený trest odňatia slobody na pevne stanovenú dobu, súd, ktorý tento trest uložil, bol povinný určiť „dobu odňatia slobody", ktorá nemohla presiahnuť polovicu uloženého trestu, po uplynutí ktorej musel byť páchateľ podmienečne prepustený.

[17] Pozri rozsudok z 29. júla 2024 (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 98 a výrok).

V prípade doživotného trestu odňatia slobody, nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo predĺženého trestu odňatia slobody sa podmienečné prepustenie mohlo uskutočniť len po uplynutí stanoveného obdobia, ak Parole Commissioners for Northern Ireland (komisári pre podmienečné prepustenie pre Severné Írsko Spojené kráľovstvo) usúdili, že ďalšia väzba odsúdenej osoby nie je potrebná na ochranu verejnosti.

23. Podľa režimu podmienečného prepustenia v Severnom Írsku platného od 30. apríla 2021 vrátane trestných činov spáchaných pred týmto dátumom sa nepodmienečný trest odňatia slobody za špecifikovaný teroristický trestný čin skladá z „primeranej doby trvania odňatia slobody“, ktorú určí sudca, a z dodatočnej doby jedného roka, počas ktorej bude odsúdený podmienečne prepustený, pričom súčet týchto trestov nesmie presiahnuť maximálnu dobu trvania odňatia slobody. Osobu možno podmienečne prepustiť po odpykaní dvoch tretín „primeranej doby trvania odňatia slobody“, pokiaľ sú komisári pre podmienečné prepustenie presvedčení, že jej ďalšie zadržiavanie nie je potrebné na ochranu verejnosti.

24. Pravidlá týkajúce sa podmienečného prepustenia osoby odsúdenej na doživotný trest odňatia slobody, nepodmienečný trest odňatia slobody alebo predĺžený trest odňatia slobody nie sú pre tento prípad relevantné, keďže vnútroštátny súd uviedol, že sťažnosti MA sa týkajú výlučne zmeny pravidiel týkajúcich sa nepodmienečných trestov odňatia slobody.

25. Vnútroštátny súd sa domnieva, že existuje reálna možnosť, že MA bude v prípade návratu do Spojeného kráľovstva uložený trest odňatia slobody na dobu určitú, a že predmetná zmena povedie k tomu, že osoby odsúdené na takýto trest odňatia slobody zostanú vo väzbe dlhšie. Chce zistiť, či zmenu, ktorá má za následok zrušenie režimu, v rámci ktorého bolo podmienečné prepustenie automatické, možno stále považovať za zmenu týkajúcu sa výlučne výkonu trestu, alebo či ju treba považovať za zmenu, ktorou sa spätne mení samotný rozsah trestu.

26. Za týchto okolností Supreme Court (Najvyšší súd) uznesením z 22. októbra 2024, ktoré bolo doručené Súdnemu dvoru 24. októbra 2024, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bolo by porušením článku 49 ods. 1 Charty a znamenalo by uloženie ‚prísnejšieho trestu‘ odsúdenému, ako bol trest, ktorý bolo možné uložiť v čase údajného spáchania trestných činov, ak by sa na osobu odsúdenú za trestný čin alebo trestné činy, ktorej bol uložený trest (tresty) odňatia slobody na dobu určitú, uplatnila zmenená právna úprava, ktorá by mala za následok, že by si táto osoba musela odpykať najmenej dve tretiny tohto trestu a len potom by mala právo byť podmienečne prepustená na slobodu, ktoré by bolo závislé od posúdenia nebezpečnosti, zatiaľ čo podľa právnej úpravy platnej v čase údajného spáchania trestných činov by táto osoba mala automatický nárok na podmienečné prepustenie po odpykaní polovice tohto trestu?“

IV. Konanie na Súdnom dvore

27. Supreme Court (Najvyšší súd) navrhol, aby sa v prejednávanej veci rozhodlo v skrátenom prejudiciálnom konaní podľa článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

28. V článku 105 ods. 1 rokovacieho poriadku sa stanovuje, že na návrh vnútroštátneho súdu, alebo výnimočne i bez návrhu, môže predseda Súdneho dvora, ak si povaha veci vyžaduje jej prejednanie bez zbytočného odkladu, po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta,

rozhodnúť, že prejudiciálne konanie prebehne v skrátenom súdnom konaní. [18]

29. Dňa 26. novembra 2024 predseda Súdneho dvora po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodol vyhovieť žiadosti vnútroštátneho súdu, aby sa o tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania rozhodlo v skrátenom konaní v súlade s článkom 105 ods. 1 rokovacieho poriadku. [19] Predseda Súdneho dvora vychádzal zo skutočnosti, že prejudiciálna otázka predložená vnútroštátnym súdom bola položená vo veci týkajúcej sa osoby, ktorá je vo väzbe, v zmysle článku 267 štvrtého odseku ZFEÚ. Okrem toho odpoveď na danú otázku môže mať vzhľadom na jej povahu a okolnosti, za ktorých bola položená, vplyv na ďalšie pozbavenie dotknutej osoby osobnej slobody. [20]

30. Predseda Súdneho dvora stanovil konečný termín na predloženie písomných pripomienok na 10. decembra 2024. V súlade s článkom 105 ods. 2 rokovacieho poriadku bol dátum pojednávania stanovený na 21. januára 2025.

31. Písomné pripomienky predložili účastníci konania vo veci samej, Európska komisia a vláda Spojeného kráľovstva. [21] Na uvedenom pojednávaní sa zúčastnili všetci účastníci konania.

V. Posúdenie

32. Ide o druhý prípad v priebehu pol roka, keď vnútroštátny súd predložil Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania v súvislosti s tou istou vecou na vnútroštátnej úrovni: írske orgány si nie sú isté, či osoba, ktorá je obvinená zo spáchania viacerých trestných činov, môže byť odovzdaná do Spojeného kráľovstva podľa príslušných ustanovení dohody o obchode a spolupráci.

33. Vo svojom rozsudku z 29. júla 2024 Súdny dvor rozhodol, že článok 524 ods. 2 a článok 604 písm. c) dohody o obchode a spolupráci sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade, keď osoba, na ktorú bol vydaný zatykač, tvrdí, že v prípade jej odovzdania do Spojeného kráľovstva hrozí porušenie článku 49 ods. 1 z dôvodu zmeny podmienok podmienečného prepustenia, ktorá je pre túto osobu nepriaznivá a došlo k nej po predpokladanom spáchaní trestného činu, za ktorý je táto osoba stíhaná, vykonávajúci súdny orgán musí pristúpiť k samostatnému posúdeniu existencie tohto rizika pred rozhodnutím o vykonaní tohto zatýkacieho rozkazu. [22] Na konci tohto preskúmania by tento vykonávajúci súdny orgán mal odmietnuť vykonať zatýkací rozkaz len vtedy, ak má po vyžiadaní dodatočných informácií a záruk od vydávajúceho súdneho orgánu objektívne, spoľahlivé, presné a riadne aktualizované informácie, ktoré potvrdzujú, že existuje skutočné riziko zmeny samotného rozsahu trestu uloženého v deň spáchania predmetného trestného činu, čo zahŕňa uloženie prísnejšieho trestu, než bol pôvodne ukladaný. [23]

18 Okrem toho, pokiaľ vec vyvoláva vážne pochybnosti, ktoré sa týkajú základných otázok vnútroštátneho ústavného práva a práva EÚ, môže byť vzhľadom na osobitné okolnosti takejto veci nevyhnutné prejednať danú vec bez zbytočného odkladu. Pozri uznesenie predsedu Súdneho dvora z 19. októbra 2018, Wightman a i. (C-621/18, EU:C:2018:851, bod 10 a citovaná judikatúra).

19 Pozri uznesenie predsedu Súdneho dvora z 26. novembra 2024, MA (C-743/24, EU:C:2024:983).

20 Pozri uznesenie predsedu Súdneho dvora z 26. novembra 2024, MA (C-743/24, EU:C:2024:983, bod 8).

21 Podobne ako vo veci vedúcej k rozsudku z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649), má Spojené kráľovstvo právo vstúpiť do konania v prejednávanej veci. Ďalšie informácie pozri v návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, bod 30 a poznámka pod čiarou 19).

22 To zahŕňa situáciu, keď súdny orgán už vylúčil riziko porušenia článku 7 EDĽP na základe záruk, ktoré vo všeobecnosti poskytuje Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o dodržiavanie EDĽP a možnosť danej osoby podať sťažnosť na ESĽP. Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 98).

23 Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 98).

34. Pokiaľ ide konkrétne o pôsobnosť článku 49 ods. 1 Charty, Súdny dvor odkázal na: (1) svoju ustálenú judikatúru v tom zmysle, že tento článok obsahuje prinajmenšom rovnaké záruky ako záruky stanovené v článku 7 EDĽP, ktoré sa musia zohľadniť na základe článku 52 ods. 3 Charty ako minimálna hranica ochrany [24], a (2) ustálenú judikatúru ESĽP v tom zmysle, že na účely uplatňovania článku 7 EDĽP treba rozlišovať medzi opatrením, ktoré predstavuje v podstate „trest“, a opatrením, ktoré sa týka „výkonu“ alebo „uplatnenia“ trestu. Preto ak sa povaha a účel opatrenia týkajú odpustenia zostávajúcej časti trestu alebo zmeny režimu podmienečného prepustenia, netvorí to súčasť „trestu“ v zmysle článku 7 EDĽP. [25]

35. Súdny dvor následne dospel k záveru, že opatrenie týkajúce sa výkonu trestu tak bude nezlučiteľné s článkom 49 ods. 1 Charty len vtedy, ak bude mať za následok retroaktívnu zmenu samotného rozsahu trestu ukladaného v deň spáchania predmetného trestného činu, čo bude znamenať uloženie prísnejšieho trestu, než bol pôvodne ukladaný. Hoci to v žiadnom prípade neplatí, ak sa opatrenie obmedzuje na zvýšenie hranice prípustnosti podmienečného prepustenia, situácia môže byť odlišná, najmä ak sa uvedeným opatrením možnosť podmienečného prepustenia v podstate ruší alebo ak je súčasťou súboru opatrení vedúcich ku zhoršeniu samotnej povahy pôvodne ukladaného trestu. [26]

36. Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či sa má článok 49 ods. 1 druhá veta Charty vykladať v tom zmysle, že pojem „prísnejší trest“ obsiahnutý v tomto ustanovení sa vzťahuje na situáciu, keď boli právne ustanovenia upravujúce režim podmienečného prepustenia zmenené tak, že právo na automatické prepustenie na slobodu po vykonaní prvej polovice uloženého trestu bolo nahradené právom na prepustenie po vykonaní najmenej dvoch tretín uloženého trestu. Toto prepustenie závisí od posúdenia, ktoré vykonajú komisári pre podmienečné prepustenie.

A. Uloženie a výkon trestu

37. Na úvod treba zdôrazniť, že okrem mechanizmu odovzdávania osôb stanoveného v dohode o obchode a spolupráci [27] nie sú pojmy, ktoré sa chystám rozoberať, na úrovni EÚ harmonizované. Tieto pojmy sa v rôznych podobách nachádzajú vo všetkých vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov. Keďže však nedošlo k harmonizácii, tak sa pojmy a detaily v rôznych členských štátoch nevyhnutne líšia. Úvaha, ktorú uvádzam nižšie, je preto pokusom zhrnúť a vysvetliť pojmy, ktoré sú spoločné pre všetky systémy trestného práva.

38. Prejednávaná vec sa týka rozdielu medzi uložením a výkonom [28] trestu.

39. V trestnom práve sa stanovuje široká škála trestov, pričom najprísnejším je odňatie slobody v podobe trestu uväznenia. Tento trest ukladá súd [29] na konci verejného súdneho konania a vyjadruje verejný nesúhlas s činom, čím prispieva k dodržiavaniu zákonov. Znamená výrazné

[24] Tamže (bod 92 a citovaná judikatúra).

[25] Tamže (bod 94 a citovaná judikatúra ESĽP).

[26] Tamže (bod 97).

[27] Dohoda o obchode a spolupráci je vo veľkej miere inšpirovaná rámcovým rozhodnutím Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmeneným rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, bod 63 a nasl.).

[28] V týchto návrhoch budem používať pojmy „výkon“ a „uplatnenie“ ako synonymá.

[29] Často sa to stanovuje v ústave štátu. Pozri napríklad § 92 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (základný zákon Spolkovej republiky Nemecko), ako aj rozsudok Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko) zo 6. júna 1967, 2 BvR 375/60, 53/60 a 18/65.

obmedzenie práv páchateľa, a preto musí zodpovedať závažnosti trestného činu a viny.[30] Účel tohto trestu je rôznorodý a zvyčajne patrí do viacerých kategórií, ako je potrestanie[31], odstrašenie[32] a náprava[33].

40. Naproti tomu výkon trestu sa vzťahuje na proces výkonu alebo uplatnenia súdom uloženého trestu odňatia slobody. Režimy výkonu sa v rôznych právnych poriadkoch značne líšia.[34] Výkon trestu môže zahŕňať nástup do väzenia, podrobnosti týkajúce sa uväznenia a riadenie trestu.

41. Hoci výkon trestu je tradične zverený výkonnej moci,[35] právne poriadky sa líšia v konkrétnej otázke, kto *rozhoduje* o prepustení z väzenia: v niektorých musí toto rozhodnutie povinne prijať sudca,[36] zatiaľ čo v iných to zabezpečuje výkonná moc.[37] V niektorých členských štátoch existuje hybridný systém, v ktorom o niektorých trestných činoch rozhoduje výkonná moc so súhlasom časti súdnej moci.[38]

42. Hoci je rozdiel medzi uložením a výkonom trestu teoreticky pomerne jasný, často rozhodujú detaily a niekedy je ťažké určiť hranicu medzi uložením a výkonom trestu,[39] čo sa pokúsim ilustrovať na troch stručných príkladoch: podmienečný trest, znížený trest a predčasné prepustenie z väzenia.

43. Po prvé súd môže v čase vynesenia rozsudku rozhodnúť o podmienečnom odklade výkonu trestu, čím odsúdenému umožní vyhnúť sa výkonu trestu odňatia slobody, ak sú splnené určité podmienky. Predovšetkým a zvyčajne to platí pre tresty s krátkym rozpätím trestnej sadzby, kde nie je významný predchádzajúci záznam alebo významné riziko recidívy, alebo v prípadoch pozitívnej sociálnej prognózy.

30 Pozri v tomto zmysle JESCHECK, H. H., WEIGEND, T.: *Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil*. 5. ed., Berlin: Duncker & Humblot, 1996, s. 13.

31 Slúži tak ako odplata za spáchaný trestný čin a zabezpečuje, aby páchateľ čelil následkom.

32 Odrádza tak konkrétneho páchateľa (špecifický odstrašujúci účinok) od páchania ďalších trestných činov a širokú verejnosť (všeobecný odstrašujúci účinok) od páchania trestných činov ako takých.

33 Jej cieľom je pomáhať páchateľom trestných činov, aby sa mohli znovu začleniť do spoločnosti a žiť bez trestnej činnosti.

34 Pozri HÖFFLER, K., PADFIELD, N.: The implementation of sentences. In: AMBOS, K., DUFF, A., HEINZE, A., ROBERTS, J., WEIGEND, T.: *Core Concepts in Criminal Law and Criminal Justice, Volume II*. Cambridge University Press, 2022, s. 349 – 391, na s. 379.

35 Pozri TULKENS, F., VAN DE KERCHOVE, M.: *Introduction au droit penal. Aspects juridiques et criminologiques*. 8. ed., Waterloo: Wolters, 2007, s. 595. Pozri tiež SPIELMANN, A.: L'exécution des peines – un éternel problème. In: *Diagonales à travers le droit luxembourgeois, Livre jubilaire de la Conférence Saint-Yves 1946-1986*, Luxembourg: Imprimérie Saint-Paul, 1986, s. 831 – 846, na s. 839, znovu vydané v SPIELMANN, D. (ed.): *Au diapason des Droits de l'Homme. Ecrits choisis (1975-2003)*. Bruxelles: Bruylant, 2006, s. 151 – 167, na s. 159.

36 Ako príklad môže poslúžiť Belgicko [hlava V kapitola II Loi relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine (zákon o vonkajšom právnom postavení osôb odsúdených na trest odňatia slobody a o právach obete v súvislosti s výkonom trestu) zo 17. mája 2006: Tribunal de l'application des peines (Súd pre výkon trestov, Belgicko)] alebo Nemecko [§ 462a Strafprozeßordnung (Trestný poriadok): Strafvollstreckungskammer (trestná komora zodpovedná za uplatňovanie trestov)].

37 Je to tak aj v Spojenom kráľovstve, ako sa podrobnejšie uvádza ďalej. Súhrnný porovnávací prehľad pozri vo VAN KALMTHOUT, A. M., TAK, P. J. P.: *Sanctions-Systems in the Member-States of the Council of Europe. Deprivation of liberty, community service and other substitutes. Part I* (1988) a *Part II* (1992). Deventer: Kluwer Law International. Pozri aj PRADEL, J.: *Droit pénal comparé*. 4. ed., Dalloz, 2016, § 558.

38 Pozri napríklad Luxembursko [článok 669 a nasl. Code de procedure pénale (Trestný poriadok)], kde môže rozhodnutie prijať generálny prokurátor alebo prípadne generálny prokurátor na základe odporúčania výboru, ktorý okrem generálneho prokurátora tvoria dvaja sudcovia prokuratúry.

39 Pozri tiež KADELBACH, S.: Kapitel 15: Keine Strafe ohne Gesetz. In: DÖRR, O., GROTE, R., MARAUHN, T. (ed.): *EMRK/GG Konkordanzkommentar*. 3. ed., Tübingen: Mohr Siebeck, 2022, bod 37.

44. Po druhé dĺžka trestu môže byť oficiálne skrátená po jeho uložení. Nazýva sa to skrátenie (alebo odpustenie časti) trestu. Zvyčajne to môže byť v dôsledku odvolania, udelenia milosti, amnestie alebo jednoducho zmeny právnych predpisov či dokonca judikatúry. Ak sa to udelí, oficiálnou dĺžkou trvania sa stáva nový kratší trest.

45. Tretia kategória sa týka režimov predčasného prepustenia z väzenia. V tomto prípade sa (pôvodný) trest, konkrétne jeho dĺžka, nemení. Namiesto toho sa väzňovi povolí, aby si za určitých podmienok odpykal zvyšok trestu mimo väzenia. Predstavuje prechodnú fázu medzi väzenským režimom (s odňatím slobody) a úplnou slobodou.[40] Takéto predčasné prepustenie môže byť automatické alebo podmienené dobrým správaním či pokrokom v náprave.

46. Vo všeobecnosti existuje zhoda v tom, že podmienečné prepustenie (prvý príklad) sa vzťahuje na uloženie trestu, zatiaľ čo predčasné prepustenie z väzby (tretí príklad) sa týka výkonu trestu. Skrátenie trestu (druhý príklad) sa vo všeobecnosti považuje za odkaz na uloženie trestu vzhľadom na to, že dĺžka trestu je oficiálne skrátená. V niektorých právnych poriadkoch sa však chápe tak, že sa týka výkonu trestu, pretože k jeho skráteniu dochádza až po odsúdení. Rozsudok Del Río Prada v. Španielsko, ktorému sa budem venovať ďalej, sa týka tejto poslednej kategórie.

B. Zásada zákazu retroaktivity (článok 7 ods. 1 EDĽP a článok 49 Charty)

1. Všeobecné aspekty

47. Právny štát by mal chrániť jednotlivca nielen prostredníctvom trestného práva, ale aj pred trestným právom.[41] Každý právny systém teda musí na jednej strane poskytovať vhodné metódy a prostriedky prevencie kriminality a na druhej strane takisto zavádzať obmedzenia pri používaní trestnej moci, aby občania neboli bezbranní voči svojvoľnému alebo neprimeranému konaniu štátu. Jednou zo zásad, ktoré to majú zabezpečiť, je zásada zákonnosti. Slúži na zabránenie svojvoľnému, nevypočítateľnému trestu bez opory v zákone alebo na základe neurčitého alebo retroaktívneho zákona.

48. Zásadu zákonnosti možno rozdeliť na štyri ďalšie podzásady:[42] zákaz analógie[43], zákaz obyčajového práva, ktoré stanovuje alebo zvyšuje trest[44], zásada zákazu retroaktivity[45] a zákaz trestných právnych predpisov, ktoré nie sú špecifické.[46]

49. Zásadu zákonnosti obsahuje aj článok 49 ods. 1 Charty, podľa ktorého nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom.

50. Podobne nemá byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Ak sa po spáchaní trestného činu v zákone stanovuje miernejší trest, uplatňuje sa tento trest.

40 Pozri SPIELMANN, D., SPIELMANN, A.: *Droit pénal général luxembourgeois*, 2. ed., Bruxelles: Bruylant, 2004, s. 576.

41 Pozri ROXIN, C.: *Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I*, 4. ed., München: C.H. Beck, 2006, § 5 A, bod 1.

42 Toto rozdelenie pozri v ROXIN, C.: *Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I*, 4. ed., München: C.H. Beck, 2006, § 5 B, bod 7 a nasl.

43 *Nullum crimen, nulla poena sine lege stricta.*

44 *Nullum crimen, nulla poena sine lege scripta.*

45 *Nullum crimen, nulla poena sine lege praevia.*

46 *Nullum crimen, nulla poena sine lege certa.*

51. Tieto práva sú ako základné práva právne vymáhateľné.[47]

52. Článok 49 ods. 1 Charty je primárne vytvorený podľa vzoru čiastočne totožne znejúceho[48] článku 7 EDĽP.[49] Má sa vykladať tak, že obsahuje prinajmenšom rovnaké požiadavky ako požiadavky vyplývajúce z článku 7 EDĽP.[50] Potvrdzujú to aj (nezáväzné) vysvetlenia týkajúce sa Charty.[51]

53. Článok 7 EDĽP je kľúčovým ustanovením dohovoru[52] a je nevyhnutným prvkom právneho štátu. Podľa článku 15 EDĽP nie je od neho prípustná žiadna odchýlka.[53]

54. To ma privádza k judikatúre ESĽP, na ktorú sa odvoláva na účely výkladu článku 49 ods. 1 Charty. Existuje totiž rozsiahla judikatúra tohto súdu týkajúca sa zákazu retroaktivity,[54] t. j. druhej vety článku 7 ods. 1 EDĽP, podľa ktorej nemožno uložiť prísnejší *trest* ako ten, ktorý bol uplatniteľný v čase spáchania trestného činu.

55. Podľa tradičnej a ustálenej judikatúry súdu v Štrasburgu síce trest patrí do pôsobnosti článku 7 ods. 1 EDĽP, ale neplatí to už pre výkon tohto trestu.[55]

56. Mimochodom, rovnaký prístup prijal aj Výbor OSN pre ľudské práva, ktorý je monitorovacím orgánom Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach[56], zatiaľ čo aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch sa zásada zákazu retroaktivity zvyčajne vzťahuje len na tresty, a nie na ich výkon.[57]

47 Pozri LEMKE, S. in: VON DER GROEBEN, H., SCHWARZE, J., HATJE, A. (ed.): *Europäisches Unionsrecht (Kommentar). Band 1*, 7. ed., Baden-Baden: Nomos, 2015, článok 49 Charty, bod 2.

48 Znenie prvých dvoch viet článku 49 ods. 1 je v podstate totožné so znením článku 7 ods. 1 EDĽP.

49 Vychádza takisto z článku 15 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach; pozri Vysvetlivky k článku 49 – Zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov, obsiahnuté v dokumente Vysvetlivky k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17). V súlade s článkom 6 ods. 1 tretím pododsekom ZEÚ a článkom 52 ods. 3 Charty boli tieto vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenie k výkladu Charty a súdy Európskej únie aj súdy členských štátov ich musia náležite zohľadňovať.

50 Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 92 a citovaná judikatúra).

51 Pozri Vysvetlivky k článku 52 – Rozsah a výklad práv a zásad, obsiahnuté vo Vysvetlivkách k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17).

52 Pozri v tomto zmysle tiež SCALIA, D.: L'application du principe de légalité des peines aux crimes (les plus) graves: l'orthodoxie retrouvée. In: *Revue trimestrielle des droits de l'homme*, zv. 25, č. 99, Bruxelles, 2014, s. 689 – 715, na s. 714.

53 Pozri rozsudky ESĽP, 22. novembra 1995, C.R. v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1995:1122JUD002019092, bod 32); 22. novembra 1995, S.W. v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1995:1122JUD002016692, bod 34), a 12. februára 2008, Kafkaris v. Cyprus (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, bod 137).

54 V každom prípade je zaujímavé, že jednotlivci vo svojich sťažnostiach na ESĽP oveľa častejšie opierajú svoje argumenty o údajné porušenie článku 7 EDĽP na rozdiel od článkov 5 (právo na slobodu a bezpečnosť), 6 (právo na spravodlivý proces) alebo 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) EDĽP. Pozri k tomu SANZ CABELLERO, S.: The principle of *nulla poena sine lege* revisited: The retrospective application of criminal law in the eyes of the European Court of Human Rights. In: *European Journal of International Law*, zv. 28, č. 3, 2017, s. 787 – 817, na s. 789. Sanz-Caballero takisto poukazuje na to, že tých niekoľko prípadov, v ktorých štrasburský súd konštatoval porušenie článku 7 EDĽP, „bolo často notoricky známych a vyvolalo poplach v spoločnosti".

55 Pozri rozhodnutia Európskej komisie pre ľudské práva z 3. marca 1986, Hogben v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385), a z 28. februára 1996, Hosein v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395). Pozri aj rozhodnutie ESĽP, 29. novembra 2005, Uttley v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603), a rozsudok ESĽP, 12. februára 2008, Kafkaris v. Cyprus (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, bod 142).

56 Článok 15 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach obsahuje zákaz retroaktívneho uplatňovania trestného práva. V tomto prípade Výbor pre ľudské práva objasnil, že retroaktívne zavedenie podmienečného prepustenia s povinným dohľadom sa nepovažovalo za trest v zmysle uvedeného článku 15, ale skôr za opatrenie sociálnej pomoci, ktorého cieľom je zabezpečiť nápravu páchateľa. Pozri A. R. S. v. Kanada, oznámenie č. 91/1981, dok. OSN CCPR/C/OP/1 na s. 29 (1984), v bode 5.3, dostupné na https://juris.ohchr.org/casedetails/438/en-US. Výbor pre ľudské práva následne vyhlásil oznámenie za neprípustné. Kritickú diskusiu pozri v SCHABAS, W.A.: *U.N. International Covenant on Civil and Political Rights. Nowak's CCPR Commentary*. 3. ed., Kehl: N.P. Engel Verlag, 2019, článok 15 EDĽP, bod 13.

57 Pozri napríklad MERLE, R., VITU, A.: *Traité de droit criminel, Tome I*. 7. ed., Paris: Éditions Cujas, 1997, bod 282, a KUTY, F.: *Principes généraux du droit pénal belge*. Bruxelles: Éditions Larcier, 2007, body 482 a 506.

2. Predmetný režim

57. To ma privádza k prejednávanej veci a otázke, či sa predmetné opatrenia týkajú samotného trestu alebo výkonu trestu. Na určenie platnosti je nevyhnutné pripomenúť vlastnosti týchto opatrení.

58. Je zrejmé, že v konečnom dôsledku je na vnútroštátnom súde, aby určil, či v tomto prípade existuje riziko porušenia článku 49 ods. 1 Charty, ak by sa MA odovzdal do Spojeného kráľovstva.[58] Okrem toho z tohto vychádza značná miera neistoty, keďže zatiaľ nedošlo k odsúdeniu a o odovzdanie MA sa žiada v súvislosti so spáchaním údajných trestných činov. V súčasnosti nie je známe, či bude v prípade odsúdenia uložený trest odňatia slobody v určitej dĺžke alebo doživotný trest. To všetko je však v konečnom dôsledku irelevantné, keďže otázka vnútroštátneho súdu sa výslovne týka nepodmienečného trestu. V dôsledku toho bude úlohou Súdneho dvora preskúmať zmenenú právnu úpravu (len) vo vzťahu k nepodmienečným trestom.

59. Na základe dostupných informácií a vzhľadom na skutočnosť, že vnútroštátny súd zjavne potrebuje usmernenie v tejto veci, o čom svedčí aj skutočnosť, že (opätovne) predložil Súdnemu dvoru svoju otázku, sa domnievam, že v tejto fáze môžem vnútroštátny súd usmerniť.

a) Obsah nových pravidiel

60. V čase spáchania trestných činov, o ktoré ide vo veci samej, ak bol uložený trest odňatia slobody na pevne stanovenú dobu, súd, ktorý tento trest uložil, bol povinný určiť „dobu odňatia slobody“, ktorá nemohla presiahnuť polovicu uloženého trestu, po uplynutí ktorej musel byť páchateľ – automaticky – podmienečne prepustený.[59] Povinnosťou ministra pre Severné Írsko bolo prepustiť väzňa, ktorý si odpykal príslušnú dobu odňatia slobody.[60]

61. Podľa nových pravidiel môže byť odsúdenej osobe teraz uložený trest odňatia slobody na dobu určitú na dobu rovnajúcu sa súčtu „primeranej doby trvania odňatia slobody“ a dodatočnej doby jedného roka, počas ktorej je páchateľ podmienečne prepustený. Súhrnná doba trvania nesmie prekročiť maximálnu možnú dobu trvania odňatia slobody (na účely prejednávanej veci: 10 rokov).[61] „Primeraná doba trvania odňatia slobody“ je doba, ktorá podľa názoru súdu zabezpečuje primeranosť trestu. Po odpykaní dvoch tretín tohto trestu môže byť páchateľ na základe pokynu komisárov pre podmienečné prepustenie podmienečne prepustený za predpokladu, že sú uvedení komisári presvedčení, že na ochranu verejnosti už nie je potrebné, aby bol väzeň vo výkone trestu odňatia slobody.[62]

62. V nových pravidlách sa preto zaviedli dve odlišné zmeny: po prvé možnosť podmienečného prepustenia bola posunutá z polovice trestu na najmenej dve tretiny tohto trestu, pričom sa predpokladá, že vždy musí existovať najmenej jeden posledný rok, počas ktorého je dotknutá

58 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, bod 81).

59 Pozri článok 8 Criminal Justice (Northern Ireland) Order 2008 (nariadenie o trestnom súdnictve Severného Írska z roku 2008), ako ho vnútroštátny súd reprodukoval v bodoch 17 a 18 návrhu na začatie prejudiciálneho konania. V prípade doživotného trestu odňatia slobody, nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo predĺženého trestu odňatia slobody sa podmienečné prepustenie mohlo uskutočniť len po uplynutí stanoveného obdobia, ak komisári pre podmienečné prepustenie (v Spojenom kráľovstve) usúdili, že ďalšia väzba odsúdenej osoby nie je potrebná na ochranu verejnosti.

60 Pozri článok 17 Criminal Justice (Northern Ireland) Order 2008 (nariadenie o trestnom súdnictve Severného Írska z roku 2008), ako ho vnútroštátny súd reprodukoval v bodoch 17 a 18 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

61 Pozri bod 22 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

62 Pozri bod 22 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

osoba podmienečne prepustená na slobodu. Po druhé systém automatického prepustenia bol nahradený podmienečným systémom, v ktorom je potrebný zásah komisárov pre podmienečné prepustenie.

63. Je potrebné dodať, že ako uviedol vnútroštátny súd [63] s odkazom na príslušný rozsudok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) [64], deklarovaným cieľom zmeny tohto zákona je ochrana verejnosti tým, že sa ukončí predčasné, automatické prepúšťanie páchateľov teroristických trestných činov a oddiali sa najskorší okamih, kedy by sa mohlo uvažovať o prepustení takýchto páchateľov.

b) Tvrdenia účastníkov konania

64. MA v podstate tvrdí, že pojem „zrušenie“ možnosti predčasného prepustenia uvedený v rozsudku Súdneho dvora vo veci Alchaster [65] sa musí chápať tak, že sa týka nielen zrušenia akejkoľvek možnosti podmienečného prepustenia v ktoromkoľvek štádiu výkonu trestu odňatia slobody, ale aj automatického prepustenia pôvodne stanoveného v danom štádiu tohto výkonu. Okrem toho majú podľa MA predmetné zmeny za následok zvýšenie vlastnej závažnosti uloženého trestu. Tvrdí, že tieto zmeny prinášajú represívny prvok.

65. Írsko, Spojené kráľovstvo a Komisia majú opačný názor. Zdôrazňujú, že uložené tresty zostali nezmenené, t. j. trest odňatia slobody na maximálne 10 rokov. Úprava podmienok predčasného prepustenia je podľa nich typickým príkladom opatrenia týkajúceho sa výkonu trestu. Komisári pre podmienečné prepustenie navyše nemajú právomoc predĺžiť alebo skrátiť uložený trest.

c) Analýza

66. Pripúšťam, že tu ide o hraničný prípad, v ktorom správna odpoveď nie je jednoznačná. Predtým, ako budem môcť Súdnemu dvoru predložiť návrh odpovede, musím dôkladne preskúmať príslušnú judikatúru ESĽP. [66]

1) Judikatúra ESĽP

67. Východiskom dlhodobej judikatúry súdu v Štrasburgu je, že pojem „trest“ má autonómnu pôsobnosť. [67] ESĽP ďalej vo svojej judikatúre konzistentne rozlišuje medzi opatrením, ktoré predstavuje trest ako taký, a opatrením, ktoré sa týka výkonu alebo uplatnenia trestu.

63 Pozri bod 21 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

64 Pozri rozsudok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) z 19. apríla 2023, Morgan a i./Ministry of Justice, [2023] UKSC 14, [2024] AC 130, bod 69, dostupný na https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2022-0056.

65 Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 97).

66 Relevantná je aj judikatúra bývalej Európskej komisie pre ľudské práva, ktorá fungovala na prvom stupni pred nadobudnutím platnosti protokolu č. 11 k [EDĽP] 1. novembra 1998 a reštrukturalizovala takto zavedený kontrolný mechanizmus.

67 V tomto zmysle pozri rozsudky ESĽP, 9. februára 1995, Welch v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1995:0209JUD001744090, bod 28); 8. júna 1995, Jamil v. Francúzsko (CE:ECHR:1995:0608JUD001591789, bod 31), a 12. februára 2008, Kafkaris v. Cyprus (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, bod 142).

i) Veci pred rozsudkom Del Río Prada v. Španielsko

68. V rozhodnutí vo veci Hogben, v prípade doživotného trestu odňatia slobody ako obligatórneho trestu za vraždu, boli pravidlá také, že dotknutá osoba, ktorá už nebola považovaná za nebezpečnú, mohla byť premiestnená z uzavretého väzenia do otvoreného väzenia s odôvodneným očakávaním, že bude prepustená v lehote dvoch rokov na základe tohto premiestnenia. Pán Hogben bol premiestnený do otvoreného väzenia potom, ako si odpykal 13 rokov svojho trestu. Počas tohto obdobia sa zmenili pravidlá podmienečného prepustenia. Príslušný minister [68] oznámil novú politiku podmienečného prepúšťania na konferencii svojej politickej strany. Deklarovaným cieľom bolo vylúčiť podmienečné prepustenie pred uplynutím 20 rokov väzby v prípade „vrahov policajtov alebo väzenských dozorcov, teroristických vrážd, sexuálnych alebo sadistických vrážd detí a vrážd strelnou zbraňou počas lúpeže“. To viedlo k tomu, že pán Hogben nemohol byť prepustený skôr, ako si odpyká 20 rokov vo väzbe. Európska komisia pre ľudské práva rozhodla, že „trestom“ na účely článku 7 ods. 1 EDĽP je trest odňatia slobody na doživotie. Skutočnosť, že režim podmienečného prepustenia bol zmenený, sa týkala výkonu trestu, a nie daného „trestu“. [69] Žaloba bola preto vyhlásená za neprípustnú.

69. V rozhodnutí vo veci Hosein bol žalobca odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie. V dôsledku toho, že vo väzbe ochorel a musel byť hospitalizovaný v nemocnici, mu bolo zamietnuté pojednávanie o podmienečnom prepustení, ktoré mohlo viesť k jeho prepusteniu. Európska komisia pre ľudské práva rozhodla, že „očakávania týkajúce sa podmienečného prepustenia nemajú vplyv na uložený ‚trest‘ na účely článku 7 [EDĽP]“. [70]

70. V rozsudku Grava bol žalobca odsúdený na odňatie slobody v dĺžke šesť rokov, ktoré príslušný odvolací súd neskôr skrátil na štyri roky. Následne požiadal o zníženie trestu, čo umožnilo odpustenie časti trestu za určitých podmienok. Po počiatočnom zamietnutí sa odpustenie časti trestu povolilo. V tom čase bol už žalobca prepustený. Čas strávený vo väzení však presiahol dobu, ktorú by si odsúdený odpykal, ak by sa odpustenie uplatnilo včas. Žalobca preto tvrdil, že oneskorená žiadosť o odpustenie viedla k prísnejšiemu trestu, ako stanovoval zákon v čase, keď spáchal trestný čin. Súd v Štrasburgu nesúhlasil a uviedol, že pod „trestom“ sa rozumie štvorročný trest odňatia slobody. Otázka odpustenia časti trestu sa týka výkonu trestu, a nie trestu samotného. Preto nedošlo k porušeniu článku 7 ods. 1 EDĽP. [71]

71. V rozhodnutí vo veci Uttley by bol odsúdený na odňatie slobody v dĺžke 12 rokov oprávnený na predčasné prepustenie po odpykaní dvoch tretín svojho trestu za predpokladu dobrého správania. [72] Kým bol vo väzení, zmenili sa pravidlá, podľa ktorých bolo predčasné prepustenie po odpykaní dvoch tretín trestu podmienené povolením. Žalobca tvrdil, že táto požiadavka na povolenie viedla k prísnejšiemu trestu, než bol pôvodne uložený. Súd v Štrasburgu žalobu

68 Teda minister vnútra (Spojené kráľovstvo).

69 Pozri rozhodnutia Európskej komisie pre ľudské práva z 3. marca 1986, Hogben v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385, bod 4).

70 Pozri rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 28. februára 1996, Hosein v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395, bod 1).

71 Pozri rozsudok ESĽP, 10. júla 2003, Grava v. Taliansko (CE:ECHR:2003:0710JUD004352298, bod 51).

72 Podmienečné prepustenie by bolo možné po uplynutí jednej tretiny trestu.

zamietol ako neprípustnú, pričom zopakoval, že dané opatrenie netvorilo súčasť trestu, ale bolo súčasťou režimu, v rámci ktorého mohli byť väzni prepustení pred odpykaním celej dĺžky trvania uloženého trestu.[73]

72. Preto možno súhrnne povedať, že z uvedených vecí vyplýva, že ak sa povaha a účel opatrenia týkajú odpustenia zostávajúcej časti trestu alebo zmeny režimu predčasného prepustenia, netvorí to súčasť „trestu“ v zmysle článku 7 EDĽP.

ii) Rozsudok vo veci Del Río Prada v. Španielsko

73. To ma privádza k otázke týkajúcej sa rozsahu, v akom bol skôr formalistický prístup ESĽP, ako bol načrtnutý vyššie, zmenený rozsudkom Del Río Prada v. Španielsko.

74. V čase, keď pani Del Río Prada spáchala trestný čin, obmedzoval španielsky Trestný zákon z roku 1973 maximálnu dĺžku trvania odňatia slobody na 30 rokov v prípade viacnásobných trestov. Tento trestný zákon oprávňoval zadržaného na odpustenie jedného dňa trestu za každé dva dni práce. Následne, t. j. nielen po spáchaní trestných činov, ale aj po uložení trestov, Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) uplatnil tzv. Parotovu doktrínu, ktorou sa zmenil výpočet odpúšťania trestov. Namiesto toho, aby sa odpustenie uplatnilo na maximálnu dĺžku trestu 30 rokov, uplatňovalo sa na každý jednotlivý trest. V dôsledku toho bolo *de facto* nemožné, aby pani Del Río Prada *vôbec* mohla využiť *akékoľvek odpustenie trestu*. Inými slovami, možnosť odpustenia časti trestu sa znížila na nulu.

75. Za týchto okolností ESĽP v zložení veľkej komory[74] rozhodol, že uplatnenie Parotovej doktríny na situáciu pani Del Río Prada zbavilo akéhokoľvek užitočného účinku odpustenie časti trestu za prácu vykonanú vo väzbe, na ktoré mala nárok zo zákona a v súlade s právoplatnými rozhodnutiami sudcov zodpovedných za výkon trestov.[75] ESĽP ďalej uviedol, že spôsob, akým sa ustanovenia uplatňovali, „presahoval rámec obyčajnej väzenskej politiky“[76] a že „v dôsledku ‚Parotovej doktríny‘ prestala byť maximálna dĺžka trestu odňatia slobody [30] rokov samostatným trestom, na ktorý sa vzťahovali odpustenia časti trestu za prácu vykonanú vo väzbe, a namiesto toho sa stala [30-ročným] trestom, na ktorý sa takéto odpustenia účinne nevzťahovali“[77].

76. Tento posledný prvok sa mi javí ako rozhodujúci pre účely prejednávanej veci: v rozsudku Del Río Prada v. Španielsko už za nového právneho stavu vôbec neexistovala možnosť skrátenia uloženého trestu. Takáto mimoriadna okolnosť znamenala nové vymedzenie rozsahu pôvodne uloženého trestu.

[73] Pozri rozhodnutie ESĽP, 29. novembra 2005, Uttley v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603). Na vnútroštátnej úrovni Court of Appeal (England and Wales) [Odvolací súd (Anglicko a Wales), Spojené kráľovstvo] rozhodol, že uloženie podmienečného prepustenia je neoddeliteľnou súčasťou trestu ako celku, a nie iba jednou z foriem jeho výkonu. Tvrdenie, že trest sa nestal prísnejším, bolo „fikciou“, a preto tento súd konštatoval porušenie článku 7 EDĽP. Pozri [2003] EWCA Civ 1130, body 14 a 15; dostupné na: http://www2.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2003/1130.html. Snemovňa lordov však rozhodnutie Court of Appeal (England & Wales) [Odvolací súd (Anglicko a Wales)] zrušila ([2004] UKHL 38, dostupné na: https://publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040722/uttley-1.htm). Pozri podrobne v DOUGLAS, H.: Article 7: no punishment without law. In: SIMOR, J., EMMERSON, B.: *Human Rights Practice*. London: Sweet & Maxwell, 2024.

[74] V danom prípade bola vec postúpená veľkej komore na žiadosť španielskej vlády podľa článku 43 EDĽP, čo znamená, že ide o výnimočný prípad, ktorý „vyvoláva závažné otázky týkajúce sa výkladu a aplikácie [EDĽP] alebo závažnú otázku všeobecného významu“ (pozri článok 43 ods. 2 EDĽP).

[75] Pozri rozsudok Del Río Prada v. Španielsko (bod 107).

[76] Pozri rozsudok Del Río Prada v. Španielsko (bod 108).

[77] Pozri rozsudok Del Río Prada v. Španielsko (bod 109).

77. Domnievam sa, že rozsudok Del Río Prada v. Španielsko v podstate potvrdzuje predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej sa zachováva rozdiel medzi uložením a výkonom trestu. Skutkové okolnosti danej veci však boli také, že vylúčením akejkoľvek možnosti skrátenia trestu bol ovplyvnený rozsah pôvodného trestu.

iii) Veci po rozsudku Del Río Prada v. Španielsko

78. ESĽP tento rozsudok uplatnil vo viacerých rozhodnutiach o neprípustnosti.

79. V rozhodnutí vo veci Abedin bol žalobca spočiatku oprávnený na automatické a nepodmienečné prepustenie po odpykaní troch tretín trestu. Podľa nových pravidiel, ktoré boli prijaté a nadobudli účinnosť po jeho odsúdení, musela každé prepustenie schváliť komisia pre podmienečné prepustenie. Podmienky podmienečného prepustenia zostali navyše v platnosti až do uplynutia trestu.

80. Inými slovami, rovnako ako v prejednávanej veci bol systém vedúci k automatickému prepusteniu nahradený systémom, ktorý si vyžadoval zásah a súhlas komisie pre podmienečné prepustenie.

81. Súd v Štrasburgu najprv pripomenul svoju judikatúru, predovšetkým rozhodnutie vo veci Uttley a rozsudok Del Río Prada v. Španielsko. S osobitným odkazom na druhú uvedenú judikatúru tento súd pripomenul, že rozhodujúcim prvkom pri určovaní uplatniteľnosti článku 7 EDĽP na takúto vec je, či zavedené zmeny mali za následok zmenu alebo nové vymedzenie *samotného* trestu.[78] Vysvetlil, že v rozsudku Del Río Prada v. Španielsko „vznikla otázka článku 7 [EDĽP], pretože namiesto toho, aby orgány uplatnili získané odpustenia na trest v dĺžke [30] rokov uložený žalobkyni v súlade s predchádzajúcou súdnou praxou, uplatnili odpustenia, ktoré žalobkyňa získala, na jednotlivé tresty v súlade s nedávnou zmenou judikatúry. Súd usúdil, že celkovým účinkom zmeny praxe v Španielsku bola v podstate zmena alebo nové vymedzenie trestu uloženého žalobkyni z trestu [30] rokov mínus prípadné odpustenie časti trestu na trest [30] rokov bez nároku na odpustenie“[79].

82. Súd v Štrasburgu následne rozhodol, že rovnaké úvahy sa neuplatňujú na vec pána Abedina, ktorého trest odňatia slobody v dĺžke 20 rokov nebol zmenený, a že práve na tento trest sa vzťahujú ustanovenia o predčasnom prepustení.[80] Súd ďalej uviedol, že „trest“ uložený pánovi Abedinovi nebolo možné nijako zmeniť alebo upraviť.[81] To viedlo súd k záveru, že prípad pána Abedina sa týkal spôsobu výkonu trestu a nepatril do pôsobnosti článku 7 ods. 1 EDĽP.[82] Následne rozhodol, že žaloba je neprípustná.[83]

83. V rozhodnutí vo veci Devriendt bol žalobca odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie. V čase odsúdenia mohol požiadať o podmienečné prepustenie po 10 rokoch odňatia slobody. Následne sa táto hranica zvýšila na 15 rokov a uplatňovala sa retroaktívne na prípady, ako bol jeho prípad.

78 Pozri rozsudok ESĽP, 12. novembra 2019, Abedin v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2019:1112DEC005402616, bod 33).

79 Tamže (bod 35).

80 Tamže (bod 36).

81 Tamže.

82 Tamže.

83 Tamže (bod 37): sťažnosť bola *ratione materiae* nezlučiteľná s EDĽP v zmysle článku 35 ods. 3 písm. a) EDĽP a musela byť v súlade s článkom 35 ods. 4 EDĽP zamietnutá.

84. Súd v Štrasburgu rozhodol, že zmena právnych predpisov sa týkala výkonu trestu. Rovnako ako v rozhodnutí vo veci Abedin pripomenul, že predmetný trest sa odo dňa spáchania trestného činu nezmenil.[84] Súd v Štrasburgu ďalej konštatoval, že podľa belgického práva je podmienečné prepustenie spôsobom výkonu trestu odňatia slobody, v rámci ktorého odsúdený vykonáva trest mimo väzenia pod podmienkou, že počas určenej skúšobnej doby dodržiava stanovené podmienky. V tejto súvislosti súd v Štrasburgu výslovne uviedol, že daná vec sa v tomto ohľade líši od situácie v rozsudku Del Río Prada v. Španielsko, v ktorom išlo o skrátenie trestu, ktorý sa má odpykať, a nie o samotné skrátenie alebo úpravu podmienok výkonu trestu.[85]

85. Súd ďalej odlíšil situáciu pána Devriendta od situácie pani Del Río Prada. Súhlasil, že dôsledkom legislatívnej zmeny z roku 2013 bolo zvýšenie časovej hranice pre možnosť podmienečného prepustenia, čo nepochybne viedlo k prísnejšej situácii, pokiaľ ide o väzbu žalobcu, ale poznamenal, že na rozdiel od situácie v rozsudku Del Río Prada v. Španielsko nemalo byť dôsledkom takéhoto prísnejšieho zaobchádzania znemožnenie podmienečného prepustenia.[86]

86. Následne pripomenul, že v minulosti už rozhodol, že skutočnosť, že zvýšenie hranice pre podmienečné prepustenie po odsúdení môže viesť k prísnejšej situácii vo väzbe, sa týka výkonu trestu, a nie samotného trestu, a preto z takejto okolnosti nemožno vyvodiť, že uložený trest bude prísnejší ako trest uložený sudcom prvého stupňa.[87]

87. ESĽP ďalej dospel k záveru, že vec pána Devriendta sa týkala len spôsobu odpykania trestu a nemala vplyv na rozsah trestu, ktorý zostal nezmenený.[88] Následne rozhodol, že žaloba je neprípustná.[89]

88. Rozsudok Del Río Prada v. Španielsko je rozsudkom veľkej komory, ktorý so sebou nesie prirodzenú autoritu spojenú s najváženejším zložením ESĽP. Rozhodnutia vo veciach Abedin a Devriendt sú rozhodnutiami výboru[90] o neprípustnosti. Tento rozdiel v zložení je však v tomto kontexte nepodstatný, keďže obe zloženia sa formálne zapájajú do konania na ESĽP rovnakým spôsobom. Ak to má vôbec niečo znamenať, treba to považovať za náznak toho, že pre súd v Štrasburgu bola záležitosť v rozhodnutiach vo veciach Abedin a Devriendt taká jasná, že sa rozhodol zveriť ich výboru.[91]

84 Pozri rozhodnutie ESĽP, 31. augusta 2021, Devriendt v. Belgicko (CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, bod 24).

85 Tamže (bod 26).

86 Tamže (bod 28).

87 Tamže (bod 29).

88 Tamže (bod 30).

89 Tamže (bod 34): rozhodlo sa, že sťažnosť je *ratione materiae* nezlučiteľná s EDĽP v zmysle článku 35 ods. 3 písm. a) EDĽP a bola v súlade s článkom 35 ods. 4 EDĽP zamietnutá.

90 Výbory sa okrem iného skladajú z troch sudcov, pozri článok 26 ods. 1 EDĽP a článok 27 Rokovacieho poriadku ESĽP.

91 Takéto rozhodnutia o neprípustnosti sa označujú ako „negatívna judikatúra“, ktorej význam spočíva v tom, že „je zbytočné podávať ďalšie porovnateľné sťažnosti do Štrasburgu, prinajmenšom v dohľadnej budúcnosti“, pozri MYJER, E., KEMPEES, P.: Thoughts on the positive impact of negative case-law. In: *El Tribunal Europeo de Derechos Humano. Una visión desde dentro. En homenaje al juez Josep Casadevall*. Valencia: Tirant Lo Blanch, 2015, s. 343 – 356, na s. 352.

2) Uplatnenie na prejednávanú vec

i) Zvýšenie hranice prípustnosti podmienečného prepustenia

89. Zvýšenie hranice prípustnosti podmienečného prepustenia samo osebe podľa všetkého nepatrí podľa zistení Súdneho dvora vo veci Alchaster do pôsobnosti článku 49 ods. 1 Charty. [92] V tomto prípade sa možno oprieť o rozsudok Del Río Prada v. Španielsko a rozhodnutie vo veci Devriendt v tom, že súd v Štrasburgu veľmi jasne tvrdí, že zvýšenie hranice prípustnosti podmienečného prepustenia je súčasťou výkonu trestu, a preto nepatrí do pôsobnosti článku 7 ods. 1 EDĽP.

ii) Prepustenie podmienené posúdením komisárov pre podmienečné prepustenie

90. Súdny dvor vo veci Alchaster v podstate uviedol, že pôsobnosť článku 49 ods. 1 Charty sa potenciálne vzťahuje na situáciu, keď predmetné opatrenie v podstate ruší možnosť podmienečného prepustenia alebo je súčasťou série opatrení, ktoré majú za následok zvýšenie vlastnej závažnosti pôvodne stanoveného trestu. [93]

91. Úplné zrušenie možnosti podmienečného prepustenia možno v prejednávanej veci vylúčiť, pretože, ako potvrdilo Spojené kráľovstvo na pojednávaní, počas posledného roka výkonu trestu je dotknutá osoba *vždy* podmienečne prepustená. Z tohto dôvodu sa domnievam, že situácia v tomto prípade nie je porovnateľná so situáciou v rozsudku Del Río Prada v. Španielsko.

92. Otázka, či tu ide o *sériu* opatrení, ktoré majú za následok zvýšenie vlastnej závažnosti pôvodne stanoveného trestu, je podľa môjho názoru zložitejšia, a preto sa na ňu ťažko odpovedá.

93. Ako uviedol vnútroštátny súd [94] s odkazom na príslušný rozsudok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) [95], deklarovaným cieľom zmeny je ochrana verejnosti tým, že sa ukončí predčasné, automatické prepúšťanie páchateľov teroristických trestných činov a oddiali sa najskorší okamih, kedy sa môže uvažovať o prepustení takýchto páchateľov.

94. Som si vedomý toho, že to je údajný zámer zákonodarcu. Konkrétne skutočnosť, že predmetná zmena je špecificky zameraná na páchateľov teroristických trestných činov tým, že sa ňou zavádza osobitný režim podmienečného prepustenia za konkrétne trestné činy terorizmu, by sa mohla vykladať ako náznak toho, že v skutočnosti bolo zámerom zvýšiť trest za takéto trestné činy. Možno si takisto položiť otázku, či sa vo všeobecnosti rozhodnutie odoprieť niektorým kategóriám páchateľov predčasné prepustenie skutočne týka skôr technickej otázky výkonu trestu, než že by sa ním nanovo vymedzil samotný trest. Alebo inak povedané, ako to uviedol odvolací súd v rozhodnutí vo veci Uttley, ktoré síce zrušila Snemovňa lordov, tvrdenie, že trest sa nestal prísnejším, je „fikcia“ [96].

92 Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 97).

93 Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 97).

94 Pozri bod 21 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

95 Pozri rozsudok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) z 19. apríla 2023, Morgan a i./Ministry of Justice, [2023] UKSC 14, [2024] AC 130, bod 69, dostupný na https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2022-0056.

96 Pozri poznámku pod čiarou 70 vyššie.

95. V každom prípade nechápem, ako by tento prípadný legislatívny zámer mohol v prejednávanej veci spochybniť základný princíp, že trest ako taký nebol zmenený. Je potrebné dodať, že už v rozhodnutí vo veci Hogben bolo uvedeným cieľom opatrenia zamerať sa na určité kategórie trestných činov.[97] Nezdá sa však, že by mala komisia v Štrasburgu s touto úvahou problém.[98]

96. Okrem toho sa mi zdá, že zavedenie posudzovania potenciálnej nebezpečnosti jednotlivca pre verejnosť je súčasťou väzenskej politiky. Názorne povedané, kľúčovou otázkou je, či je osoba, ktorá si vo väzení odpykala podstatnú časť trestu, v danom okamihu spôsobilá opustiť väzenie. Ak komisári pre podmienečné prepustenie dospejú k záveru, že osoba *v danom okamihu* predstavuje nebezpečenstvo pre verejnosť a musí si vo väzení odpykať dlhšiu časť trestu, nechápem, ako by to mohlo ovplyvniť vlastnú závažnosť pôvodne stanoveného trestu. Samotný trest sa nemení. Je na jednotlivcovi, aby sa *v danom okamihu* podľa toho zachoval a preukázal komisárom pre podmienečné prepustenie, že je schopný opustiť väzenie. To je podľa môjho názoru úplne oddelené od uloženého trestu. Ide o takmer tradičnú väzenskú politiku. Dôsledkom toho je skutočnosť, že pozbavenie osobnej slobody pretrváva.

97. V tejto súvislosti by som chcel zdôrazniť, že v úvahách uvedených v predchádzajúcom bode sa bezpodmienečne predpokladá, že právomoc komisárov pre podmienečné prepustenie sa obmedzuje na otázku, či dotknutá osoba predstavuje v danom čase hrozbu pre verejnosť, že posúdenie sa vykonáva dôkladne v súlade so stanoveným protokolom a že je riadne zdokumentované. Komisári pre podmienečné prepustenie navyše nesmú mať možnosť využiť akúkoľvek ďalšiu diskrečnú právomoc.

98. Domnievam sa, že ak sú tieto podmienky splnené, tak sa zmenené opatrenia týkajú výkonu trestu. Nemajú vplyv na vlastnú povahu pôvodne stanoveného trestu, a preto na základe vyššie analyzovanej judikatúry ESĽP nepatria do pôsobnosti článku 7 ods. 1 EDĽP.

99. Zostáva nám teda otázka, či v situácii, akou je situácia v prejednávanej veci, poskytuje článok 49 ods. 1 Charty alebo by mal poskytovať širšiu ochranu ako článok 7 ods. 1 EDĽP.

iii) O článku 52 ods. 3 Charty

100. V článku 52 ods. 3 Charty sa stanovuje, že v rozsahu, v akom táto Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným EDĽP, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv stanovených v tomto dohovore. Treba zdôrazniť, že článok 52 ods. 3 Charty obsahuje záruku, a nie len jednoduchú možnosť, že Únia zabezpečí, že význam a rozsah zodpovedajúcich práv podľa EDĽP nebude narušený.[99] Zároveň sa v tomto ustanovení uvádza, že to nebráni tomu, aby právo Únie poskytovalo rozsiahlejšiu ochranu.

[97] V danej veci to boli vrahovia policajtov alebo väzenských dozorcov, teroristické vraždy, sexuálne alebo sadistické vraždy detí a vraždy strelnou zbraňou počas lúpeže; pozri rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 3. marca 1986, Hogben v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385, bod 4).

[98] Tamže.

[99] Pozri CALLEWAERT, J.: L'adhésion de l'Union européenne à la Convention européenne des droits de l'homme: une réponse logique à l'optionalité de la Convention européenne des droits de l'homme en droit de l'Union européenne. In: *Revue trimestrielle des Droits de l'Homme*, zv. 36, č. 141, 2025, s. 9 – 29, na s. 12.

101. Nevidím však dôvod, prečo by to tak malo byť. Súdny dvor rozhodol, že článok 49 Charty obsahuje prinajmenšom rovnaké záruky ako záruky stanovené v článku 7 EDĽP, ktoré sa musia zohľadniť na základe článku 52 ods. 3 Charty ako minimálna hranica ochrany.[100] Toto vyhlásenie však samo osebe len potvrdzuje znenie článku 52 ods. 3 Charty.[101]

102. Ako konštatovala Komisia, neexistuje žiadna zreteľná ústavná tradícia spoločná členským štátom, podľa ktorej je alebo by mala byť pôsobnosť článku 49 ods. 1 Charty širšia než pôsobnosť článku 7 ods. 1 EDĽP.

103. Nevidím ani žiadne špecifické aspekty právneho poriadku EÚ, ktoré by si vyžadovali rozsiahlejšiu ochranu. Môžu existovať oblasti práva, v ktorých existujú dobré dôvody na to, aby Únia poskytla vyššiu ochranu, než aká vyplýva z príslušného práva podľa EDĽP. V prejednávanej veci však o taký prípad nejde. Nemalo by sa zabúdať na vnútorné a prirodzené napätie medzi možným odvolávaním sa na článok 49 Charty a vysokou úrovňou dôvery (aj keď nie vzájomnej)[102], ktorá naďalej pretrváva medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom, pokiaľ ide o dodržiavanie základných práv.[103] V takejto situácii sa opatrná rovnováha medzi týmito dvoma zásadami najlepšie dosiahne prostredníctvom úrovne ochrany základných práv, ktorá je zosúladená s úrovňou EDĽP. Tu môžem opäť súhlasiť so zosnulým lordom Binghamom, ktorý uviedol, že „význam [EDĽP] by mal byť jednotný vo všetkých [štátoch], ktoré sú jeho zmluvnými stranami. Povinnosťou vnútroštátnych súdov je držať krok so štrasburskou judikatúrou, ktorá sa v priebehu času vyvíja: nie viac, ale určite nie menej“[104]. To isté sa týka Súdneho dvora v prejednávanej veci.

3) Záverečné poznámky

104. Tieto návrhy by som chcel ukončiť dvomi záverečnými poznámkami, v duchu ktorých musí vnútroštátny súd vykonať svoje posúdenie.

105. Po prvé prejednávaná vec sa obmedzuje na záruky stanovené v článku 7 ods. 1 EDĽP a článku 49 Charty. Ako bolo preukázané v týchto návrhoch, opatrenia upravujúce výkon trestu v zásade nemožno skúmať podľa článku 7 ods. 1 EDĽP. Napriek tomu by sa nemalo zabúdať na skutočnosť, že väzni naďalej využívajú celý rad ďalších základných práv, ako napríklad právo voliť podľa článku 3 (prvého) protokolu k [EDĽP] alebo niektoré práva obsiahnuté v záruke rešpektovania súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie podľa článku 8 EDĽP[105], pričom ide len o dva príklady.

106. Po druhé a ako posledné by som chcel ešte raz zdôrazniť, že je úlohou vnútroštátneho súdu, aby navrhovaný výklad uplatnil na prejednávanú vec a aby v rámci tohto postupu preskúmal, či predmetné opatrenia, ktoré Spojené kráľovstvo označilo ako „väzenskú politiku“, skutočne predstavujú politiku upravujúcu len výkon trestu.

100 Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 92 a citovaná judikatúra).

101 Článok 52 ods. 3 Charty nebráni tomu, aby právo EÚ poskytovalo širšiu ochranu ako EDĽP.

102 Rozumiem tomu tak, že Súdny dvor sa odvoláva na zásadu *vzájomnej* dôvery len v súvislosti so vzťahmi medzi členskými štátmi EÚ; pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, bod 92 a citovaná judikatúra). Naopak, úroveň dôvery medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom považujem za podstatne vyššiu ako vo vzťahu k väčšine ostatných nečlenských štátov.

103 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559).

104 Pozri Regina v. Special Adjudicator (Respondent) ex parte Ullah (FC) (Appellant), [2004] UKHL 26, bod 20, dostupné na: https://publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040617/ullah-1.htm.

105 Podrobne pozri v PADFIELD, N.: Article 8 and the rehabilitation of offenders: a view from Cambridge, England. In: CASADEVALL, J., RAIMONDI, G. a i.: *Liber amicorum Dean Spielmann*. Oisterwijk: Wolf Legal Publishers, 2015, s. 457 – 464.

VI. Návrh

107. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Supreme Court (Najvyšší súd), takto:

Článok 49 ods. 1 druhá veta Charty základných práv Európskej únie

sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „prísnejší trest“ obsiahnutý v tomto ustanovení sa v zásade nevzťahuje na situáciu, keď boli právne ustanovenia upravujúce režim podmienečného prepustenia zmenené tak, že právo na automatické prepustenie na slobodu po odpykaní prvej polovice uloženého trestu bolo nahradené právom na prepustenie po odpykaní najmenej dvoch tretín uloženého trestu, pričom toto prepustenie závisí od posúdenia vykonaného komisármi pre podmienečné prepustenie.